

PRESUDA SUDA

14. studenoga 1995.(*)

„Slobodno kretanje kapitala – Sloboda pružanja usluga – Subvencioniranje kamatne stope na stambene kredite – Kredit kreditne institucije koja nije odobrena u državi članici koja odobrava subvenciju”

U predmetu C-484/93,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u, koji je uputio Conseil d'État du Luxembourg (Državno vijeće, Luksemburg) u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Peter Svensson,

Lena Gustavsson

i

Ministre du Logement et de l'Urbanisme

o tumačenju članaka 67. i 71. Ugovora o EZ-u,

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, D. A. O. Edward i Hirsch (predsjednici vijeća), G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida (izvjestitelj), C. Gulmann, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm i L. Sevón, suci,

nezavisni odvjetnik: M. B. Elmer,

tajnik: D. Louterman-Hubeau, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za tužitelje u glavnom postupku, Fernand Entringer, odvjetnik pri Odvjetničkoj komori u Luxembourggu,
- za grčku vladu, Panagiotis Kamarineas, državni savjetnik u Državnoj pravnoj službi, i Christina Sitara, pravna zastupnica u Državnoj pravnoj službi, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica Marie-José Jonczy, pravna savjetnica, i Hélène Michard iz pravne službe Komisije, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši na raspravi od 14. ožujka 1995. usmena očitovanja koja su podnijeli tužitelji, koje je zastupao Fernand Entringer; luksemburška vlada, koju je zastupao A. Rodesch, odvjetnik pri Odvjetničkoj komori u Luxembourg; grčka vlada, koju je zastupao Panagiotis Kamarineas; i Komisija, koju su zastupale Marie-José Jonczy i Hélène Michard,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 17. svibnja 1995.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Presudom od 28. prosinca 1993., koju je Sud zaprimio 30. prosinca 1993., Conseil d'État du Luxembourg (Državno vijeće) uputio je Sudu na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u zahtjev za prethodnu odluku o tumačenju odredaba tog Ugovora, a posebno njegovih članaka 67. i 71.
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora koji se vodi između supružnika P. i L. Svensson-Gustavsson, s prebivalištem u Luksemburgu, i Ministre du Logement et de l'Urbanisme, koji im je odlukom od 5. studenoga 1992. odbio odobriti subvenciju za uzdržavanu djecu za kamatnu stopu na kredit za izgradnju stambenog objekta u Bereldangeu koji su podignuli kod Comptoir d'Escompte de Belgique SA s poslovnim nastanom i sjedištem u Liègeu (Belgija).
- 3 To je odbijanje utemeljeno na članku 1. stavku 3. luksemburške Uredbe od 17. lipnja 1991., kojom se propisuju odredbe o pravu na subvencioniranu kamatnu stopu za izgradnju, kupovinu ili uređenje stambenih objekata i koja ograničava subvencioniranje kamatnih stopa na osobe koje su podignule kredit kod kreditnih institucija odobrenih u Luksemburgu, a Comptoir d'Escompte de Belgique ne ispunjava taj uvjet.
- 4 Conseil d'État du Luxembourg (Državno vijeće), kojem je uložena žalba protiv te odluke, procijenio je da pri donošenju navedene luksemburške Uredbe nije bilo prekoračenja ovlasti (*ultra vires*) u pogledu pravne osnove te je odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:
„Je li odredbama Rimskog ugovora, posebno člancima 67. i 71., protivno da povlastice povezane sa stambenim pitanjima, a posebno subvencije kamatnih stopa, država članica odobrava uz uvjet da su krediti za financiranje izgradnje, kupovine ili uređenja stambenih objekata za koje se odobrava subvencija podignuti kod kreditne institucije koja je odobrena u toj državi članici?”
- 5 Kao što je Sud već utvrdio (vidjeti osobito presudu od 11. studenoga 1981., Casati, C-203/80, Zb., str. 2595., t. 8. do 13.), članak 67. stavak 1. Ugovora ne podrazumijeva ukidanje ograničenja kretanja kapitala nakon isteka prijelaznog razdoblja. Ukidanje tih ograničenja proizlazi iz direktiva Vijeća koje se donose na temelju članka 69.

- 6 U tom pogledu valja primijetiti da su ograničenja kretanja kapitala ukinuta Direktivom Vijeća 88/361/EEZ od 24. lipnja 1988. za provedbu članka 67. Ugovora (SL L 178, 1988., str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 10., svezak 3., str. 7.), koja je donesena u skladu s člankom 69. i člankom 70. stavkom 1. i koja je bila na snazi u to doba. Članak 1. te direktive glasi:

„Ne dovodeći u pitanje sljedeće odredbe, države članice ukidaju ograničenja na kretanja kapitala između osoba rezidenata u državama članicama. Radi olakšanja primjene ove Direktive, kretanja kapitala klasificirana su u skladu s nomenklaturom u Prilogu 1.”

- 7 Rubrika VIII. tog priloga izričito se odnosi na kratkoročne, srednjoročne i dugoročne financijske zajmove i kredite. Kretanje kapitala povezano s tim transakcijama već je, dakle, liberalizirano.
- 8 Stoga valja utvrditi jesu li pravila o kojima je riječ u ovom predmetu prepreka za kretanje kapitala koje je tako liberalizirano.
- 9 Valja napomenuti da se u skladu s člankom 1. luksemburške Uredbe subvencionirana kamatna stopa može odobriti samo ako osobe koje ispunjavaju određene uvjete mogu dokazati i „da im je kreditna institucija koja je odobrena u Velikom Vojvodstvu Luksemburgu ili agencija za socijalno i mirovinsko osiguranje odobrila kredit za izgradnju, kupovinu ili uređenje stambenog objekta smještenog na državnom području Velikog Vojvodstva Luksemburga u kojem podnositelj zahtjeva uistinu i trajno boravi.” Iz odgovora luksemburške vlade na pitanje Suda vidljivo je da je za dobivanje takvog odobrenja banka morala imati poslovni nastan u Luksemburgu odnosno ondje osnovano zastupništvo ili podružnicu.
- 10 Odredbe koje podrazumijevaju da banka mora imati poslovni nastan u određenoj državi članici kako bi primatelji kredita s prebivalištem na njezinu državnom području dobili subvencioniranu kamatnu stopu koju država osigurava od javnih sredstava, mogle bi odvratiti zainteresirane osobe od obraćanja bankama s poslovnim nastanom u drugim državama članicama te su stoga prepreka kretanju kapitala u vidu bankovnih kredita.
- 11 Nadalje, u skladu s člankom 61. stavkom 2. Ugovora „liberalizacija bankarskih i osiguravateljskih usluga povezanih s kretanjem kapitala provodi se istodobno s liberalizacijom kretanja kapitala.” Budući da su transakcije poput stambenih kredita koje odobravaju banke usluge u smislu članka 59. Ugovora, valja utvrditi i je li pravilo na koje upućuje sud koji je uputio zahtjev u skladu s odredbama Ugovora o slobodi pružanja usluga.
- 12 Prvo valja napomenuti da pravilo kojim se odobravanje subvencioniranih kamatnih stopa uvjetuje zahtjevom da se krediti moraju podignuti u instituciji koju je odobrila država članica o kojoj je riječ podrazumijeva diskriminaciju kreditnih institucija s poslovnim nastanom u drugim državama članicama, što je zabranjeno prvim stavkom članka 59. Ugovora.
- 13 Drugo, valja razmotriti opravdavaju li odredbe Ugovora takvo pravilo. U tom kontekstu luksemburška vlada, uz potporu grčke vlade, ističe da je taj zahtjev sastavni dio mjera socijalne politike, koja ima značajne financijske i gospodarske posljedice. Samo u 1994. na subvencije je iz državnog proračuna bio raspoređen iznos od 1 410 236 417 BEF, što

je bilo gotovo 1 % ukupnog proračuna. Međutim, velik dio, otprilike jednu polovinu, iznosa isplaćenih za subvencije kamatnih stopa Veliko Vojvodstvo Luksemburg nadoknađuje porezom na dobit financijskih institucija, što mu omogućava vođenje socijalne politike koja pogoduje stanovanju i plasiranje velikih iznosa u poseban stambeni fond. Stoga, da nema osporavanog pravila, stambena politika bila bi neuspješna ili barem ne bi mogla biti toliko velikodušna koliko jest; iz tog je razloga to pravilo sukladno članku 59. stavku 1. Ugovora.

- 14 Ta se argumentacija ne može prihvatiti.
- 15 Kao što je navedeno u točki 12. ove presude, pravilo o kojem je riječ podrazumijeva diskriminaciju na temelju mjesta poslovnog nastana. Takva diskriminacija može se opravdati samo razlozima od općeg interesa iz članka 56. stavka 1. Ugovora, na koji upućuje članak 66., a oni ne uključuju gospodarske ciljeve (vidjeti osobito presudu od 25. srpnja 1991., *Collectieve Antennevoorziening Gouda i dr.*, C-288/89, Zb., str. I-4007., t. 11.).
- 16 Sud je doduše u dvije presude od 28. siječnja 1992., *Bachmann* (C-204/90, Zb., str. I-249.) i *Komisija/Belgija* (C-300/90, Zb., str. I-305.) utvrdio da potreba za očuvanjem usklađenosti poreznog sustava može opravdati pravila koja bi mogla ograničiti i slobodu kretanja radnika i slobodu pružanja usluga.
- 17 To međutim nije slučaj u ovom predmetu.
- 18 U tim je predmetima postojala izravna veza između mogućnosti odbitka doprinosa i oporezivanja iznosa koji se isplaćuju na temelju ugovora o policama osiguranja za slučaj smrti i starosnog osiguranja, a ta se veza morala očuvati kako bi se zaštitila usklađenost poreznog sustava o kojem je bila riječ, dok u predmetu u ovom postupku ne postoji izravna veza između odobravanja subvencionirane kamatne stope primateljima kredita s jedne strane i financiranja te stope porezom na dobit financijskih institucija s druge strane.
- 19 Stoga na prethodno pitanje suda koji je uputio zahtjev valja odgovoriti da je člancima 59. i 67. Ugovora protivno da povlastice povezane sa stambenim pitanjima, a posebno subvencije kamatnih stopa, država članica odobrava uz uvjet da su krediti za financiranje izgradnje, kupovine ili uređenja stambenih objekata za koje se odobrava subvencija podignuti kod kreditne institucije koja je odobrena u toj državi članici, što podrazumijeva da ta kreditna institucija mora ondje imati poslovni nastan.

Troškovi

- 20 Troškovi luksemburške i grčke vlade te Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o pitanju koje mu je Conseil d'Etat (Državno vijeće, Luksemburg) postavio presudom od 28. prosinca 1993., odlučuje:

Člancima 59. i 67. Ugovora o EZ-u protivno je da povlastice povezane sa stambenim pitanjima, a posebno subvencije kamatnih stopa, država članica odobrava uz uvjet da su krediti za financiranje izgradnje, kupovine ili uređenja stambenih objekata za koje se odobrava subvencija podignuti kod kreditne institucije koja je odobrena u toj državi članici, što podrazumijeva da ta kreditna institucija mora ondje imati poslovni nastan.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourg 14. studenoga 1995.

[Potpisi]

* Jezik postupka: francuski

RADNI PRIJEVOD